

Masteropleiding Treat voor voorlichtingswerkers in ontwikkelingslanden

‘Bridging the gap’

Beatrice (Nigeria) en Moses (Oeganda)

“Ik ben veranderd,” zegt Beatrice uit Nigeria, “en mijn ideeën zijn veranderd.” Ze deed het afgelopen jaar Treat bij Van Hall Larenstein, een masterstudie die studenten instrumenten wil bieden om hun werk als voorlichtingswerkers in eigen land succesvoller te maken. Hoe bereik je de boeren?

“Mijn onderzoek was gericht op de technische mogelijkheden en de toepassing daarvan in mijn land”, vertelt Japheth Mulei Kamula uit Kenia. Hij sprak met citrustelers in het district Makueni. Waarom is er een kloof tussen die mensen en de mogelijkheden? Japheth zit met veertien andere masterstudenten uit Afrika en Azië rond een tafel in het Forumgebouw in Wageningen. Zes- hoog. Ze volgen de professional-masterstudie Treat (Training, rural extension and transformation) bij Van Hall Larenstein. Geheel gericht op plattelandsontwikkeling in derdewereldlanden. De studenten, zo’n 25 tot 30 jaar oud, werken meestal al enkele jaren voor de overheid of de landbouwvoorlichting in hun land. Ze komen in dit geval uit Ethiopië, Nigeria, Kameroen, Nepal, Vietnam, Tanzania, Oeganda of, zoals Japheth, uit Kenia.

Het afgelopen jaar hebben ze gestudeerd. Hard gestudeerd. Gemotiveerd onder meer omdat ze de gelegenheid en de middelen hebben gekregen om deze studie te doen. Ze voelen, aldus Loes Witteveen, coördinator, die druk ook. De motivatie om te lezen, te studeren en de tijd in Nederland efficiënt te besteden, is heel sterk. De laatste paar maanden zijn ze met een onderzoek bezig geweest waarvoor ze drie weken veldwerk hebben gedaan. Terug in Wageningen begon de verslaglegging. De inkt van de rapportage is nog nat, zegt Witteveen. Vandaag komen ze voor het eerst weer bij elkaar om te vertellen over de onderzoeken. Volgende week zijn de examens en loopt het studiejaar op z’n einde.

Absorberen

Treat is een specialisatie van de master-

opleiding Management of Development. Het is een jaar of twintig geleden opgezet als kadertraining voor landbouwvoorlichters. De deelnemers zijn in hun land niet zomaar met een projectje bezig, aldus Witteveen, maar betrokken bij ontwikkelingen op langere termijn. Ze lopen tegen problemen en fricties op. Vragen zoals: wie beschikt er eigenlijk over relevante kennis? “Een deel van de oplossing heb je al als je het probleem kunt benoemen”, zegt Witteveen. De studie richt zich dan op communicatie bij veranderingsprocessen in plattelandsgebieden. Er is bijvoorbeeld een onderdeel mediastudies en veel aandacht voor culturele verschillen. Het is snel gegaan, het afgelopen jaar. Een jaar is eigenlijk te kort, vinden Beatrice Obiaderi Oruoyehu (Nigeria) en Moses Oremo (Oeganda) nu het er bijna

Shobha (links) en Elimelick, resp. uit Nepal en Tanzania

op zit. “De studie zit heel vol”, zegt Beatrice. “Je hebt nauwelijks tijd om het goed te absorberen. We werkten ook tijdens de vakanties en we hadden niet echt gelegenheid om te relaxen en veel van Nederland te zien. Misschien was het beter geweest als we vijftien maanden hadden gekregen. Het viel ook niet altijd mee om mensen hier te spreken te krijgen, docenten en zo. Maar goed: *nothing is perfect.*”

Moses sluit zich bij haar aan. “Drie weken data verzamelen is te weinig. Je komt even terug in de regio waar je woont, waar je leeft en werkt, waar je ook weer terug zal keren en verder gaat en waar je misschien wel de rest van je leven doorbrengt. Dat heeft nogal impact.”

Frustratie

Beatrice werkt voor een overheidsinsti-

tuut dat trainingen geeft om mensen aan het werk te krijgen. Ze was al eens voor een korte cursus in Nederland geweest en vernam nu via internet van Treat. Ze zocht sponsors en kwam terug naar Wageningen. Net als Moses die in Oeganda een paar jaar geleden een studie plantenteelt had voltooid en nu bij een lokale overheid als landbouwvoorlichter werkt. Hij wilde aanvankelijk een masteropleiding doen aan Wageningen Universiteit, maar werd op deze optie gewezen.

Dat bevalt prima. “Mijn technische kennis van bijvoorbeeld virussen komt niet aan bij de boeren. Zij hebben ook hun eigen kennis en ervaring waar wij niets mee doen. Het zijn twee verschillende systemen”, zegt hij. “En juist dat informele circuit is heel sterk.”

Dat inzicht, zo lijkt het, is een belang-

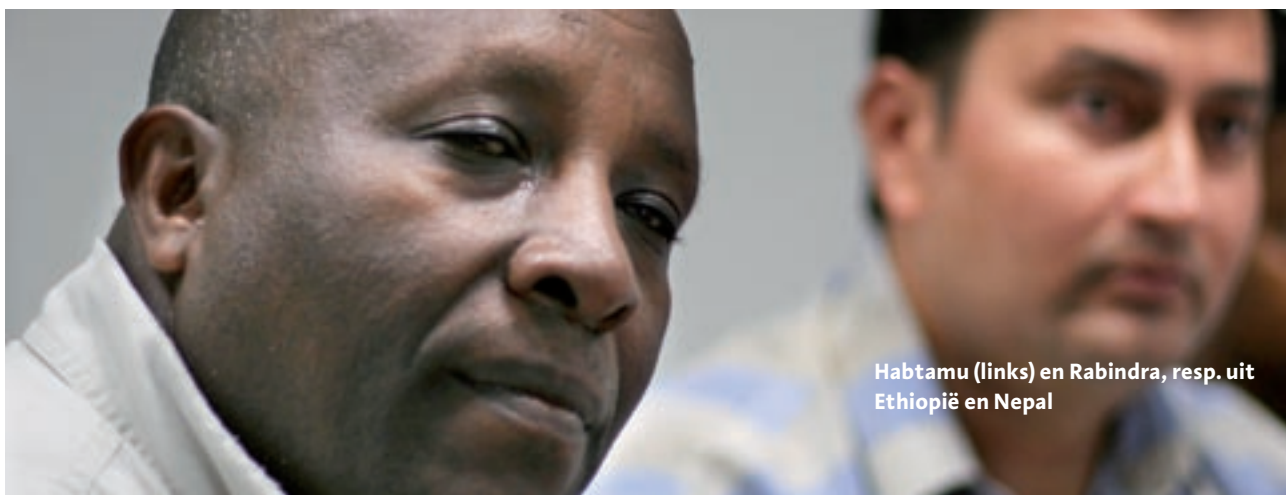
rijk punt in de studie. De studenten komen uit het formele systeem en zien dat ze weinig bereiken bij de boeren. Dat zorgt voor frustratie. Ze realiseren dat er een kloof ligt en vragen zich af: hoe kom je daarover heen? Daar gaat Treat over: culturele verschillen die niet alleen tussen Afrikanen en Nederlanders manifest zijn, maar ook binnen een land kunnen spelen. Tussen bevolkingsgroepen, stammen, vanwege opleidingsniveau, geslacht of afkomst. Bij Treat draait het verder om communicatie.

Kikker

Er is ook aandacht voor politiek, macht en belangen. Ze zitten daar middenin, zegt Witteveen. Er zijn bovendien allerlei complicaties zoals aids of oorlog. De verwachting is dat ze hier wat afstand kunnen nemen en dat de omgeving voor

Vlnr Jane (Kenia), Patience (Kameroen) en Loes Witteveen (coördinator Treat-master)

Habtamu (links) en Rabindra, resp. uit Ethiopië en Nepal

analyse en reflectie beter is. Ze horen verhalen uit de hele wereld. En soms wordt met onconventionele middelen – een gedicht of een expositie van tekenaar Max Velthuijs (Kikker) – gepoogd de studenten een andere bril te reiken. “Naast het formele curriculum van Treat is er bovendien een uitgebreid informeel curriculum.” Witteveen doelt op alles waar ze mee in aanraking komen zolang ze in Wageningen zitten: de groep, de woonomgeving, andere mensen die ze tegenkomen en de wereldbeelden waarmee ze worden geconfronteerd. Dat alleen al zorgt voor een andere blik op de thuissituatie.

Veranderd

“Het veldwerk heeft mijn ogen geopend”, zegt Beatrice. “Ik heb gezien wat de mensen echt nodig hebben. Wij zitten vooral op aanbod, maar we evalueren niet. Er is geen interactie of feedback.” “Daar moeten we aan werken”, zegt Moses. “Hoe ga je om met die culturele verschillen en hoe breng je die twee systemen dichter bij elkaar?”

Ze zijn het afgelopen jaar veranderd, erkennen ze. Moses vertelt over de overheidfunctionaris thuis in Oeganda, die opmerkte dat niet alleen hij, maar eigenlijk alle mensen die naar Nederland zijn geweest, veranderd zijn als ze terugkomen.

“Mijn ideeën zijn veranderd”, zegt Beatrice. “Aanvankelijk dacht ik zoals ze bij ons allemaal denken: die boeren weten niets. Ze weten niet eens welke pes-

ticide ze nodig hebben. Maar ze weten echt heel goed wat ze doen en wanneer er een bepaalde ziekte komt. We moeten veel meer vraaggeoriënteerd gaan werken.”

Zij en haar groepsgenoten stellen zich daarmee kritisch op tegenover de traditionele manier van werken van hun eigen organisatie. ‘We doen het niet goed,’ is vaak de conclusie.

Confronteren

Behalve Japheth vertellen ook de anderen over hun ervaringen. Rabindra Subedi (Nepal) heeft het over zijn onderzoek naar participatie van boerinnen in het district Kavre en Kim Cuc (Vietnam) over het onderzoek dat ze uitvoerde naar ict-gebruik bij plattelandsontwikkeling. Patience Eshankh Chindong (Kameroen) onderzocht hoe informatie bij rijstproducenten komt, Ashagrie Genet Tegegne (Ethiopië) keek of bijenkorfhouders bereid zijn om kennis te delen en Elimeleck Akyoo Parmena (Tanzania) verdiepte zich in de mogelijkheden van partnerschappen en microkrediet.

Soms behoorlijk ambitieuze projecten, maar de meeste studenten zijn best tevreden over de resultaten. Ze kregen in het algemeen alle medewerking. Ze konden bovendien de inzichten die ze in Wageningen hadden opgedaan, confronteren met de situatie ter plekke. Hoe zit het nu echt met de communicatie en de afstand tussen de voorlichtingswerkers en de mensen voor wie die voorlich-

ting bestemd is? En hoe zou dat beter kunnen?

Profijt

Ze waren erg enthousiast toen ze met hun eigen onderzoek begonnen, vertelt Witteveen. De tijd is inderdaad kort, erkent ze, maar “daar zijn we aan gebonden. Het zijn bovendien allemaal mensen die node gemist worden door hun werkgever.”

Het was ook niet de bedoeling om uitgebreid onderzoek te doen. En ook al heeft het niet tot heel concrete resultaten geleid, dan hoeft je je geen zorgen te maken over het examen, zegt ze tegen de groep op een vraag over die examinering. “Belangrijker is je werkwijze, de analyse en de interpretatie.”

De bedoeling van Treat is ook dat de studenten na afloop blijven reflecteren op waar ze mee bezig zijn. “Daar hebben ze de terminologie voor aangereikt gekregen.” Waarom leer ik wat ik leer? Waarom doe ik wat ik doe? Hoe kan het effectiever? Hoe kan ik mijn kennis beter bij de mensen krijgen die daar profijt ervan kunnen hebben? En wat betekent eigenlijk hun kennis en ervaring voor mij? Hoe kan ik daarbij aansluiten? Hoe ga ik het aanpakken zodra ik weer thuis ben? □